

Limañe ne seela

Musã Konε, limaũe neε, à Kulaani kyodàda za a nef̃enengɔɔε. Aà seelan ke. Zí pɔ aà zíkékĩ gbēz̄ɔ lé Yesu yã'oè, ̄ɔ à a gbēz̄ɔpi Bibeli sì a zù isiau. ̄ɔ Musã lé laasooke ké a lousisin deε i f̄ɔ yã pɔ á gbèaa zia ea yãmusu wèwàò yãwa. Yãpi aà pɔ yà gbezã. A d̄ile à Kulaani kyoke azĩa saε. A è Efaaɔ taala gbãsaipi zè ní Bibeli yão, àle ãnabi Isa kpela, àle aà gbãsaideke ɔlɔw̄ε, ̄ɔ à bilikè yãpiowa. Musã ḡi a Kulaani ní Mamaduo yã k̄uae. Yãbɔnsae men plaɔ ̄ɔ Lua z̄iblèòwà. À bùsa, ̄ɔ à nà ãnabi Isawa.

Nef̃enengɔɔ

Ma Musã Konε. Ne Bãiden ma ù, mé mame má ne gbezãna ù. Wè 1953 ̄ɔ wà ma i. E wàò gé ma ii ma mae Iblaima Konéá limaũε. A yemazi maamaε. Ké ma ka wè aaɔ, ̄ɔ à nà Kulaani kyo daameεwa. Gɔɔ pɔ ma ka wè soolo, ̄ɔ ma ḡε ãnasaa kyou. ãma ma ḡεa kyou gbεa ãs̄ɔa aaɔ, ma wé lé gu'e maamaa lo, ̄ɔ wà ma wépi pàa. Bee tò ma ḡɔ be ḡia. Ma ḡɔa bepi kè ma maε na, asa a ye mà ãiake ní Kulaani kyokeaε. Ma dezi ne'ì gb̄εɔn blaε, an gb̄εe i ãnasaa kyokeo. Bez̄i pɔ miɔ ke mé Kulaani kyokea ù, kyopi kea ì kamagu maamaε.

Kulaani kyokea lé dusakūkpa ma ãnasaa kyoeε, ̄ɔ mi ãnasaa kyopi dada ma v̄iɔ be s̄ɔ ní s̄ɔo. Ma wè kue'aaɔde guu ma ge kɔlezi dek̄ɔau. Baa ké mi gé kyokpeu wè bee guuo, ma dek̄ɔapi èε. Ma wè ḡεo mendosaide guu mi Kulaani kyoke d̄ɔ

wásawasae, miɔ da ma fãani neɔne se. Bee gbɛa, bui pãleɔ neɔ nĩziã kpà Efaa yãwa.

Zĩewa ké wáɛ Kulaani kyoke ní ma maeo, ma laasookè yãewa, ã ma yãpi gbèa ma maepiwa ma mè: Gbã oosia, mpi ní mapio, tó wa ga, wá e gẽ aizãna guua? À yãpi wèa ní nðsemendoo à mè: Ma ne, má dõo, mé má e màò dõo, asa Kulaani i o guei wásawasa ké wa aizãna eeo. Yãpi ðia maamaae, ãma ma maeá sian'onae. A dõ ké e lí yãe kekeo, asa má fõ siana weele Kulaani guu, mí bɔwà. Baa ní ma pɔyaakeo, mi ze Kulaani kyokeaeo.

Gɔɔ pɔ ma ka wè bao plasai, mi fõ mà yão ke dasi sulatiɔ kyokea sabai. Yã pɔ Kulaani kyokea ì to mà keɔ dasi, má ye mà a men plaɔ dau mà siué. I ke male azĩa se lesĩ no, mé male Setaũ kpela no, ãma má ye mà a dõa pɔ má vĩ Kulaani guu bɔlekeè.

Bookake dadaa

Zĩewa gwá lælu pla gɔɔ, ma mae ní a gbèna men do pɔ wì me Adamuo ní mapio, wá zõlea sèu. Õ male sulati pɔ wì me Yasiũ kyoke. Miniti kwi gbɛa wa gbé kaukauna vãi búubuue è, à bò wá ae. Õ Adamu fèle gè yã'ò ní gbépio. An yã'oa gègèa kà miniti bao ge baakwi. Ké aa yãa, ã gbépi gèzeã Kãndo, ã Adamu èa sùwá. Ma mae òmɛe gbépiá aizeena. À mò gɔɔ pɔ wá ea wà kɔ ewà oiwèe.

Ké gu dò, fāane lælu siiṣ ɔɔ, wa ɛa wa kāaa ua, wa a gbaɔ tàta. Wá gběɔn aaṣe, mé wá kpagolo sà bilibilie kūa. Ǿ wa ɔkpà sulatio kyokeawa. Mame mi kyopio ke. ɔɔ pɔ male kyoke, Ǿ Adamu Senegali n̄ Buukina Fasoo n̄ Togoo téɔ s̄i, Ǿ fɔtɔ dodo láɔ lé bɔ musu, aale kwé. ɔɔ pɔ à Gāna tó s̄i, Ǿ sidio lé kwé. (Gāna ña Ǿ w̄i m̄e sidi.) Ǿ wa ze màa, asa wá ye ña beeio. Wá kpagolo pà n̄ ñao. Makii ñapio b̄ɔui? Busu pɔ wà n̄ tó s̄ipio bānkio guue. Beewa Ǿ maak̄esai ì ḡě bānki z̄ikenao zānguo n̄ n̄ gběz̄ɔɔɔ, asa w̄i dile aa ña blèe.

Kāndo ɔ̀ɔ Ǿ m̄le gb̄en̄ee m̄ò kàle ñapia kpagolo guu we. Ǿ wà kpagolopi ne tà. Ǿapi a ke ɔɔ blaɛ, wi gbasaa ɔkpa a bleawa. Dabudabu s̄eia pɔ má kèn we. Kulaani d̄ɔa ì to wà yāp̄aleɔ ke lo. W̄i b̄ɔle p̄aleɔ k̄eð. Bee mé ma yā plaade ũ.

Kawatiũ

Metulu polofesee mé ye ānasaa n̄eezi. N̄opi s̄o, àa laai ku ɔ̄epiwa s̄o, a yeāzio. Ǿ ɔ̄epi m̄ò ma le, à m̄è m̄à eseba kpaɛ. Má òè àa gé Abigyā mibokii, i m̄om̄e n̄ ānasaa mikāo. Ma pɔ pɔ w̄i m̄e kawatiũ k̄è. Kawatiũá d̄ɔa pɔ ì to wà tó lile nimeloo ũe. Ǿ w̄i nimelopi k̄e kaa guu z̄eze. Bee gbea Ǿ w̄i a pii kāaa, w̄i kpa n̄ báao ge n̄ p̄p̄aleo, Ǿ w̄i kpa gb̄é pɔ z̄ipi dàn̄éwa.

Ma ɛa ma kawatiũ yāpi k̄è wàaawa, Ǿ má p̄ipi, ma a í kà kpáa guu, Ǿ má kpà ɔ̄epiwa ali kpáa ípi ali d̄ɔwaɛ. Bookaeɔ d̄ɔ yā pɔ male o. Ma n̄ tó lile nimeloo ũ, Ǿ ma p] liai taala guu. Ma a

pii kè zéze, ò ma ānabi Mamadu tó kè a gola men siiᵛwa. Mò aaᵛ gbèa gbépiò kᵛsè, aa ne'ì. An kᵛsea beeá nᵛepi pᵛeā no, asa wá ese mé aà kᵛ. Gbā an ua guu, yākele lé vīo, ò gᵛepi gᵛ ᵛsiade ū. Setāu iko lé ì kaε, Lua pᵛ sᵛ, a láaa vīo. Yā bee taa ì kᵛsi n̄ Efaakeoo. Efaake gi yā bee taawziε, āma gbé pᵛ aale zīke yādileapiowao dasio.

Bibeli zua isia guu

Baa ké ma sulatiò dᵛ, yā pᵛ má gbèa ma maewa yāa gi lé ìadaae. Ma mè, baa tó mpi n̄ mapio wa ga, wá aizāna ea? N̄ beeo wa gi wá ku wēni guu gīa, mé ma maeá beεedeε. Wapii wá pᵛ naε. Ma mae pᵛ pᵛ de aàᵛ vī vī pii vīε, mé ì ke ᵛa ado bàasio. Sema mà zīke, ké mà e dᵛ uale. Ma gē zīu Poosu (PTT). Bee gbèa ma zīkè Sonitala, bee gbèa Sotisi.

Ma na zīwa isia guu 1980, gᵛᵛ pᵛ wà bᵛ Nisiwa gu pᵛ wì me Basaū zᵛᵛ. Má ku Kodivuaa gbé sēia pᵛ wà n̄ sé zīpiuo guue. Nisibᵛnapióá Amelikideᵛne. Ma ge mà āsᵛa pla ke weε, ò ma su ma gᵛ we e wè swaaᵛ. Ma wè swaaᵛpiuo guu ò Dii yā bᵛnsaeo kèmeε, yāpiuo mé ma kua lìle. Ma wè swaaᵛpi kīni kè Kodivuaa isia gᵛsᵛlεε. A wè kīni pᵛ yāpi a lìle a guuo sᵛ, ma beeo kè isiaae. 1984 má ku gāli pᵛ wì me Sedeiko Go'ilena sà zᵛᵛ guu. Go'ilenapi gbēzᵛᵛ tón Welifᵛᵛdi.

Zīewa ò gᵛεzᵛᵛpi sᵛmazi gᵛᵛ pᵛ má zᵛlea go'ilena gbáwa, ò à ma la à mè, Efaan ma ūa? À yāpi gbèaa ké a ma tó dᵛ yāiε. Ma

wewà ma m̀̀: Ao. Ȯ a òm̀̀e à m̀̀: Gbā oosia, má m̀́ faaiboinno n kpéu.

Yāpi dia maamaae. Male bilike, asa go'ilena bee taa gbēz̄z̄oá gbé pāpā no. Gbé gbèn̄e. Wa f̄ wà aà l̄eũ ní busu gbēz̄z̄oe. Go'ilena sà z̄z̄opi guu, mame má báasia ũ mado. Go'ilenapi de lan kpedidiak̄awae. Má ku a kpé s̄ia guu z̄ile, gbēz̄z̄opi s̄, a ku a men siīde guu musu. Ȯ male laasooke ma m̀̀: Ma yāvāie kè yā m̀́? Bó yā mé tò à m̀̀ á m̀́ ma k̄i oosiai?

Ké male aà m̄a dá, Ȯ à kà. À m̀̀ ḡo p̄o male Kulaani kyokee. Ȯ à ma kpé gba lè, à gè, à m̀̀ z̄le ma sae. A taala k̄ia, wa kè taalapiwa ní giisi yāo Holy Bible. Gbēz̄z̄opi m̀̀ a m̄o ānabi Isa yā'oim̄e. Ȯ ma p̄o f̄ ḡo. P̄f̄epi z̄o, asa ānabipi Isa t̄opi ì to ma p̄o p̄ae. Ma fele ma Bibeli p̄o a dile ma wuleb̄owapi sè, Ȯ má z̄u fenetiũ isia guu. Ȯ ma p̄o kè na maamaa. Male e ma yā'ōma z̄o kèèe, Ȯ male dá sa aà felea ní soleo. Āma ḡo p̄o ma ea su, má è gbēz̄z̄opi lé yam̄sekp̄ae. A z̄le a laaiwa, i kèè yāe ũo. Ȯ yāpi èa b̀̀ ma sae lo, asa má we gbēe yā bee taa kem̄eo. Deme a f̄ m̄e, á ma Kulaani zu isiaui? Gbēz̄z̄opi òm̄e ní laaio kpalea à m̀̀: Ma gbé, ke busebuse. Ma wewà ma m̀̀: N̄ d̄o ké Efaan ma ũ, Mamadu mé ma ānabi ũ. Ala mé ma Lua ũ. Tó n gi n yāpi dàale la sa, má a p̄o sele mà tá ma be Abigyāe.

Za bee kpe i ānabi Isa yā'om̄e beewa lo. Aà p̄o i pao, aà n̄se i ya s̄o. Ḡo bee sa Ȯ aà naaa kèke k̄f̄i. À m̄o lè z̄ie mīo z̄ike ní mas̄inīe. Tó gu lé wā, ì ma gba í nie, ì gbēkekem̄e, ì d̄male

Ma kāmaboa lé kà, ma ea ta isiaa. Ké bee sa Danemaaki Go'ilena guue. Kulaani n̄ ānasaa yāo bàasi, ma ea ma Kulaani laalubu n̄ giisio lù lo n̄ Hadisio. (Mamadu yākeaō n̄ aà yā'oaō taala) Ma zèò mà Kulaani yɔe maziāwa ma zia'ea yāmusu. Gɔɔ bee ma mɔ ða fɔtɔ ðaa do n̄ basoplakwioe. Gɔɔ baakwi plasai zī ðan we. Ma gbé pɔ má de ne maa ũ ma mae, ma gbé pɔ miɔ dɔaa m̀ɔm̀ɔ n̄ lousisiao, mame ma gɔ kɔɔbēe'ona ũ gu pɔ wà kàu pii. N̄ beeo, lousisia lí ma kēo. Mi lousisi a gɔɔwae. Ma Kulaani ìò daa ma b̀ò guu gɔɔpiie. Āma Efaake f̄ɔ lé ma dàa kēao. Yā pɔ má a v̄ia v̄i mé miɔ èè mé de tabamia n̄ wēmiao ũ. Ma dàa kīniɔ pii ḡi lé ĩada ma laasoowae. Ȯ má ðile mà wēleke lo.

Ma gbé, wa f̄ɔ wà n̄ s̄āsā n̄ taala pɔ a to n̄ gé ða síi banki guuo, āma n̄ nisīna zia'ea yāmusu, laaika, nsu to gbēe n̄ s̄āsāoo, asa ga gbēa nisīna lí e èa s̀ù tɔɔle la lo. Ga gbēa yākpale mé lé n̄ nisīna dá. N̄yɔ e ea n̄ n̄ kua daale lo. Wekīi n̄ nisīna a f̄ɔ azīa gbāsi wolo lo. Ayāmeto à k̀ù ké n̄yɔ d̄ɔ za tia g̀ɔɔ, tó zé s̄iande Ȯ n̄ beu.

Ma wēlekea zia'ea yāmusu

Kua ma kpé guu isiaa oosi zīkea gbēa, ma na wēlekea Kulaani guuwa maziā, gɔɔ pɔ ma oosi m̀è swaañ lousisi má ỳaa. Mi kyopi ke n̄ laaio kpaleae. Miɔ ku madoe, yāpi ma k̄i gbāa. Ȯ ma yāpi nà Luae a ɔzī. Taala pɔ male yɔepi mé de Kulaani ũ.

Kulaani sulati vī basookwi n̄ siiōoe (114), a dɔɔ dasi lé ɔasɔsɔo lɛɛ soolo n̄ ɔaa doo n̄ basoplasɔo n̄ plao (6347).

Ma sulati 100 dɔɔ 6, 7, 8 sè à mè: Sīana, gbēnazīnao de Luae guluo ũɛ. Luapi mé azīa seelade ũ. Dɔɔ bee lé ma duundeke ɔlɔmɛɛ. Ma bee d̄ maziāwa, mé Lua d̄. Lá ma keke lé gé ae n̄ Kulaanipi yɔɛao, miɔ bɔwà ké má zia’eo, duunden ma ũ. Má è sulati 101 pɔ téi dɔɔ guu à mè: Gb̄ pɔ yāmaakè maamaa aɔ aizāna vī be ũ. Gb̄ pɔ i yāmaake bilao s̄, zia té mé aɔ de aà be ũ.

Má de duunde ũ k̄, mé wà ma duunaɔ nàò wa ȳ kilowa. Ũ ma laasoo k̄ ma mè: Tó duunden ma ũ, kpelewa má f̄ yāmaake, a gbia i de vāi pɔ má k̄a, mí gbasa aizāna ei? Ma gi male gé ae n̄ welekeke Kulaani guuo. Ma sulati 102 dɔɔ 6-8 sè sa à mè: Seasai á wesi zia téleɛ. Gɔɔ bee ɔ wa á lala pɔna pɔ á k̄ dūniau yāmusu. Yā gbāa kpelen wei? Ma gb̄ pɔ male wele wà ma suaba n̄ ío ka z̄ɔu. Male e yāa b̄k̄i k̄e.

Kulaani lé omɛ má wesi zia téleɛ. Sulati 100 lé omɛ duunden ma ũ. Sulati 101 òmɛ wà ma duunaɔ nàò. A ke s̄ male wele mà zia’ee, āma Kulaani lé omɛ zia’ea kuo. Gia n̄ beeo à k̄ mà zia’ee, asa sulatiɔ f̄ ma s̄ níniɔ.

Ma gi ma wet̄ n̄ ma Kulaani yɔɛapio. Ma sulati 107 sè. A guu wa k̄u wà mè: Waiyoo gb̄ pɔ aai p̄kpa lousisiaiɔ.

Sīanaɛ, miɔ lousisi m̄ɔm̄ɔɛ. Za ma nef̄nengɔɔ ma p̄kpa lousisiaeɔin lò? Deme d̄i? Kulaani lé o wásawasa, nsu to

lousisia zaa gēnla n kē, ní gbasa ñ lousisia didikōa gbezāo, asa lousisia ì kilosee. E tia ma sō i dadoũo.

Ma sulati 11 dōo 120 sè à mè: Tó Lua yei yāa, a fō bui pii ke bui men do ũ, āma aa solekea n kōo too. Lua pōeā guu yā pō a ò a kee, ké à mè: Má tó gbēnazīnao n aizeenaō ziate pa. Dōo bee yā ma zō maamaae. A tò ma wòlò. Dōopi mè, tó Lua yei yāa, a dūnia bui pii ke bui men do ũe. Bee yā mé tò wá ku lousisize dodoaō guu, mé buiō dasi, asa Lua dōaa à a legbē à mè, á tó gbēnazīnao n aizeenaō ziate pae.

Male lualua ma mè: Kpelewa má ke mà zia'ei? Male ma zia'ea weele lan gyāena pō lé aafia weelewae, āma mi zia'eyā e Kulaani guuo. Ma yāpi weelea gōo sēia zī, ké i lé ma dede, we ō ma zeu e gu dò. Ké a zaa kà, ma sulati 19 sè dōo 71-72 à mè: Kási gbēe a gí sii tépi guuo. Bee gbea sa ō wa gbé pō aai vīake Luao suaba, gbēvāio sō, aai gō kulea n kosowa. Màa gbépii a si tépi guu, a gēgēa a fō ka lan miniti dowa, asa maakena ì vāike loe. Sema wà aà gbāsī wolo. Ma gbé pō mio yāmaake, mé má mà à kũ mà gé té guu gīa bàlalaē, yā bee i kamaguo.

Yā taa guu, tó ma kpaaũ n Abigyā kpái weliwe pō aa ma dōo té guu we, aa gí oimēe aa me: Mpi sō Musā, n gbé pō ni dōaané lousisia guu n n maeo, ō n kuwanaō té guu laa? Ma sulati 114 piō kyokè pii. Ma laasookè an baade yāwa dodo, an kee i fō òmēe seasai ké má aizāna eeo. Ma pō yà maamaae, ō ma Kulaani kpāaũ. Vīa lé ma kũ, ō ma ge ma wule.

Wea Bibeli sīanakēi

Ma Kulaani yōea ma zia'ea yāmusu gbēa, yāpāle èa lé ĩadaa lo. Ingila n Ataulaoá sīana yā ge egēē? À dōmagu ké Abigyā Yesudeo wēele wà baonakpamēē a lé vīo. Miō oné an taala yāá egēē. Beewa ñ Efaa maa pii ì Bibeli dile. Āma ke bee sa, má ye mà dō n nōsemendoo.

Lá mi ke ziwa, oosi mō swaaō lousisia gbēa, ma a Kulaani wē, sulati pla dōo 130. Kulaanieo guu dōo 135. À mē: Wá Lua naai vī, wá yā pō a ò Iblaimae n Isaakuo n Yakubu bui lēē kueplao n Musāo n Isao naai vī. Wále n lāpio dile dodoao. Lua pōeā ñ wá téi. Taala pō Lua kpà Musāwa n Isao sea vīo. Musā taalapi mé Ataula ũ. Isa pō sō, Ingila. Bee wì mē baona. Kulaani lé omēē másu lāpio dile dodoa n Efaao pōoo, akesō mi misiile Lua yādileaoē.

Zaa má ku, mi Musā ge Isa lá kyokeo. Kulaani guu Musā yāo n Isa yāo ku sulati pii guue. Mákīi má taalapio eui? Má okā Yesudeo Bibeliwa yā? Amole ma a mendo zù isiau yāa kò. Tó male Ingila kyoke, mé ma bō Isa dea zé mendona ũwa sō be, má aà yā sí yā? Kulaani yāo ku wásawasae. I kū mà Yesudeo taalao dile dodoa n Kulaanioo. Sema mà a naaike.

Lua a we omēē mà taala pō súsuo naaikea? Ñ male bilike. N beeo má dile taalapi súsuo, kási Kulaani lé omēē mà misiileēē. Ma Kulaani kyokea guu, ma bō sulati 5 dōo 47 wa. Dōopi mē: Kpelewa aa we n dile yāgōgōna ũ, ké aa Ataula pō Dii yādileao ku a guu kūai? Yāpi de Mamadu n Yudaō yā ũē. Ala ò

Mamadue Yudaɔ we aa aà sé n̄ yāgōgōna ũo, asa aa Ataula vī kò. Yā pɔ má dàda bee guun ke. Tó gbēe Ataula vī, ade Lua yā vīn we kò, taalapi b̀ Lua kīie. Bee yāi a de Lua yā ũ. A yā sáa vīo.

Sulati 5 dɔɔ 50 guu wà mè: Ānabi kīnio gbea ɔ Ala Isa Maliama ne z̄i n̄ Ingilao, ké aà mɔ yā pɔ ku Ataula guu sīana piliwàné. Ingilapi mé a gbépii da gupua zéwa.

Ké Kulaani zèd Ala azīawa ɔme Ingila kpà Isawa, Ingilapi s̄o a de gupua zé ũ gbēpiiē, ké à èa zè n̄ Musā taala pɔ de Ataula ũo lo, à yā dia maamaae. Sulati 5 dɔɔ 51 mè: Gbé pɔ aa Ingila yā kūaɔ laasoo ì kpaai n̄ Ingilapi yāoē, gbé pɔ aà laasoo i kpaai n̄ Lua taalapioo sāsāae. Ma gi male gé. Sulati 5 dɔɔ 72 mè: O taaladeɔne, (bee mè Yudaɔ n̄ Yesudeɔ), aa gbāa'ekīie vī gueio, sema Ingila n̄ lá pɔ Lua kpàmáo baasio.

Sīana, gbé pɔ lé e Isa gbén a ũ kù aà gbāa e taalapiwae, ɔme Ingila ũ. Tó à g̀ s̄o, aɔ gbāae vīo. A f̄o gwa ázīawa. Yāpi ku Kulaani guu piiē. Male eeto.

Sulati 3 dɔɔ 113 mè: Taaladeɔ doū piiio, asa an gbēeɔ ì Lua lá dɔɔɔ kyoke gwá piiē, mé aaiò kule Luae. Ma mè: E Mamadu àò gé mói, Yesudeɔ Lua yā kūa kò. Bɔyāi Lua èa yā pɔ i k̄sē n̄ yāpioo kpāsā loi? Asa Kulaani n̄ Bibelio yāo i k̄sēo.

Ké Lua ì yāke a zéwa, kpelewa a we yā bee taa kei? Ɔ male seake, ma pɔ yà, ɔ ma yāo weleā keke lé dede. Bɔyāi ni? Ké Bibeli pɔ male a yā sío ɔ Kulaani keke lé gbāakpa s̄o be.

Ń beo ma kúsu i kwεo. Ma εa ma sulati 10 dɔɔ 94 sè lo à mè: Tó níle seake, ge ñ gbé pɔ aa Lua yã kũa n ãaɔ lai. Sĩana pɔ b̀ n Dii kĩi pìlamáε. Nsu ñyɔ̃ ku seadeɔ guuo. Mamadu ɔ wà yãpi òè. Má yeaàzi maamaae, ãma dɔɔpi lé me: Mamadu, tó níle seake, gé ñ gbé pɔ aa Lua yã kũa n ãaɔ lai.

À kũ aà gbé pɔ aaiɔ Ingila ní Ataulao kyokeɔ laie, asa aame aa Lua yã kũa. Tiasa male laasooke, ɔ male seake, mapi, ma Musã, tó má we gé gbé pɔ aa Lua yã kũa ma ãaɔ lai. À mɔ lè dɔɔpiá yãdileae. Má fĩ mà giio, sema mà tei.

Ma laasookè ma mè: Tó ma fele male gé gbé pɔ aa Lua yã kũa ma ãaɔ kĩi, tó ma da Efaaele zé guu, tó a òmεε mà εa, kpelewa má kei? Gbēnazīna yã mé kũ mà maa, ge Kulaani yãε? Kulaani yã mé kũ mà ma, bee sea vĩo. ãma àle omεε mà gbé pɔ aa Lua yã kũa ma ãaɔ lae. Kpelewa Lua a we o ãnabie aà gé yãlai gbéɔwa, tó yãkpaanla aa kũai?

Kulaani guu dɔɔ ku men swaaɔ aale me, Lua yã lileá vĩo. Aapi mé Ataula kpà Musãwa, ɔme Ingila kpà Isawa. Luapi ì wete a yãi, a fĩ àɔ de yãkpaanla ũo, mé Kulaani dɔɔε lé me sɔ Bibliá yã kpaanlae no. ãma Kulaani dɔɔε mè, Yudaɔ Lua yã kòle ní yã'oa guu. Gɔɔ pɔ Mamadu gè ní kĩi, aali taala poo piio, ɔ aai oè: Lahina, ñyɔ̃ ma, ãma ñyɔ̃ a gbá dɔɔ.

Kulaani dɔɔε i o ké Lua yã pɔ ku a ãaɔ koleaeo bá! Male Lua sisie, à wεεle à gwa. Asu gbãa'e gbēnazīna yã'onεɔwao, limaũ ũn nò ge Bookaen nò. À gbãa e Lua yãwa, í ze gbãa á zia'ea yãmusu.

Ma kpaaú n Kulaani dɔɔ pɔ Bibeli yã sãana p̃liwànéo. Ma pɔ yà, n beeo kpelewa má kei? Asa Kulaani mé ò. Dɔɔpio lé yã wásawasa oe. Bibeli mé sãana ù, wi a yãe lile wa eε tò a guuo.

Má ku tia sa ma mɔ soolodeu go'ilena guu. Mili gé ɔwãkĩɔu loo. Ɔ ma fẽfẽ. Ma gbia lào za kilo basiiɔ e baaɔ. Ma zia'ea yã mé ma kũa gbãa, ɔ taala pɔ ma gbãa'èwà za ma nef̃enengɔɔ i f̃o ma s̃o dàmee doũo. A dɔɔe lé omee seasai ké má aizãna eεo.

Gb̃é pɔ Kulaani d̃o yãe d̃oe. Má ye d̃o tó Bibeli yã koleae, ãma Kulaani lé omee Lua yã lileã ṽio. Beewa má è Kulaani guu Ingila n Ataulaoá s̃ianaε.

Isa Masihu, gb̃é gb̃ãsisaide wa p̃aliwa à èa ṽu

a. Gb̃ãsisaide

Má d̃o ké Isa yãmusu w̃ili mak̃oeo. Yesudeo ì me Lua Neε, mé Efaao ì me, Lua i ne'io, Isaá Lua ne no. Lua ñsè à gb̃asa ne'ì yã? Aaì me, d̃oea n Luaon we.

Bee yãi má dile mà e d̃o gb̃é pɔ Isa de a ù. Sulati 19 guu wà Isa ia yã'ou. A dɔɔ 17 e 19 guu wà mè: Wa wá malaika z̃i, à b̃ò mò Maliamawa lan gb̃enaz̃inawa. Maliamapi b̃ò, à gè z̃le gusae, àle leye n lousisiao. Ɔ malaikapi ò Maliamae: Lua ma z̃ima mà ne gb̃ãsisaide pɔ àle n gba baokpanee. Kulaani d̃ona ì me, gb̃ãsisaideá gb̃é pɔ duuna ṽioε.

Sulati 3 guu pii ma b̃owà à mè, wà tó pɔ de tóola pii kp̃aè: W̃i oè Masihu, bee gbea Maliamã ne, asa gb̃ee aà Mae d̃o

gbēnazīna ũo. Mamadu gbé bee sō, wì oè Abudala nē. Wì o Isae lo Lua Zīna, Lua Nisīna, Lua Yā, gbé pɔ aa kái n Luaoɔ do, gbé pɔ kpelaa tɔle la e luabe.

Sulati 3 guu pii wa è Isa i duunakeo. Wì e àle gbé gbāgbā, àle laaidɔmáe. Yāpii guu yāmaa ɔ ì ke. Kulaani sulati 3 dɔɔ 59 à lèeŭ n Adamuo, asa a de ānabi kīniɔla. Aapi mé dabudabu pɔ a zɔɔ deŋla kè. Sīana à zɔɔ de Adamula, asa busu ɔ wà Adamu kèò, ɔ à gaa gbēa à èa gɔ busu ũ. Isa sō a de Lua Nisīna ũe, mé Lua yāe lo. Àà gaa gbēa i gɔ busu ũo, à tà Lua kīi bēe.

Má sì ké Isa de Adamua. Bee gbēa Adamu n ānabi kīniɔá duundeɔne. Adamu duuna ku sulati plaade dɔɔ 36 guu. Musā pɔ sō sulati 28 dɔɔ 15 e 16. Yonasi (Inusa) pɔ sulati 37 dɔɔ 142.

Mamadu sō, gbēe i lekā à duunao yāwao, āma a ku sulati 40 pɔ wì me Luanaaikena guu wà mè: Tɔɔ, Mamadu, Lua legbēaá sīanae. Nīliɔ n duunao awakpa kɔɔ n oosio, mi kēma. Sulati 47:19, 48:2 kyoke lo.

Má ò maziawa ma mè: Baa Mamadu à duunakèe. Akea Isa i duuna ke bauo ni? Bó yā mé tò a de ānabi kīniɔlai?

A daalegɔɔ ma gbé pɔ miɔ Mamadu maabo de dāɔla, ma su ma ea na gbāakpaa Isaziwa n misiileaeò. Isa kè tɔle la wè baakwie, āma gbēe i ma à duunakèo. Ma Lua, gbēnazīna kpele taan wei?

Zĩbeezi ma ɛa ma a Kulaani kpàaũ tɛɛɛ. Ké gu dɔ̄ oosi lɛɛlu swaaĩ ma ɛa ma nawà. Gɔ̄ɔpi adoa. Gɔ̄ɔ bee wa ke isiaa ǎsǎa doe ké wi bua baao. Ma kukĩi feneti guu mio í pɔ da nàai za zǎzǎ gwa, ìɔ de lá à zǎ luabewawae. Í zǎɔ nàai pi da ma ae, ɔ ma mè: Sĩanae, Lua gbǎa vĩ.

b. Gbɛ́ pɔ wa pàliwa à ɛa vù

Yesudeɔ òmɛɛ yǎa wà Isa pàliwa, bee mé n duunao kɛmá. Yǎ bee kɛmɛɛ àa, mi sì sĩana ũo. Tiasa má ye sĩana dǎ a yǎmusue.

Ma Kulaani wɛ̀ sulati siiɔ pɔ wì mɛ nɔɔɔ, dɔɔ 157-158 guu à mè: Aa mè, wà Masihu Maliama nɛ dè. Aai aà deo, aai aà paliwao. Gbɛ́ pɔ aa b̀kɔwa ɔ wa dè aà gɛɛ ũ. Lua Isa sè bɛɛ à tàò a kĩie. Zĩ bee ma pɔ kè na de gɔɔ kĩniola pii. A mɔ soolon la ké male weeleke Kulaani guu, tiasa ma bɔ dɔɔ pɔ lé Yesudeɔ ɛɛbowa. ɔ̄ Kulaani kɛmɛɛ sĩampua ũ sa. ɔ̄ ma ge wule e gɔɔ pǎle lo. Ma yǎo lìle, mili gé ɔwǎi loo, baa tó ma gbɛnao ma gbɛa. Aaì ma la bɔyǎi mili mó ɔwǎi loo ni? ǎma mili sĩana ònéo, asa aa fĩ yǎ pɔ lé ke mapi n Luao zǎnguo gbá dǎo.

A gɔɔ sìa, ma a Kulaani wɛ̀ sulati 3 dɔɔ 48 (ge Kulaanieɔ dɔɔ 55 guu). Lua mè: Isa, má tó n ga, mí n se mà sunno ma kii. Má n si naaisaideɔwa, gbɛ́ pɔ aa tenziɔ aao fua gbɛ́ pɔ aa g̀i n naaikɛiɔlae e geɔ vugɔɔ, ápii í su ma kii, mí yǎkpalekeáno yǎ pɔ ále lekpaake a musu yǎi.

Dɔɔpi ma z̄õ maamaae. À kemee landõ wà ma gbě́ n̄ flaalaowa. Dɔɔpi guu yã men pla kuu aa k̄õsè n̄ sulati 4 dɔɔ 156-157 yãoo.

Sulati siiõ guu Kulaani m̄e: Wi aà deo, wi aà paliwao. Sulati aaõ dɔɔ 48 (ge 55) guu s̄õ wà m̄e: Lua ò Isae, má tó ò ga, mí n se mà sunnɔ ma k̄ii. *Má tó ò ga*, yã bee doũ n̄ aà paaliwaoe. *Mí n se mà sunnɔ ma k̄ii*, yã bee ì to wà laasooke aà vua yãwae.

À èa ò lo gbě́ pɔ té Isazio aao fua gbě́ pɔ aa ḡi teiaaziolae e geɔ vugɔɔ. Lá màae sulati 4:156 ge 157 lé ḡi Isa paaliwaie, ãma sulati 3:48 (ge 55) i we zeò wásawasa ké wà Isa p̄aliwaeo. Dɔɔpi yãeo ku wásawasae: Gbě́ pɔ té Isazio aao fua gbě́ pɔ aa ḡi teiaaziolae e geɔ boa vugɔɔ. I ke w̄e kwi ge bla no, ãma e geɔ vugɔɔe. Lá gɔɔpi i ka yãao, má we Yesudeo aao fuamala yã? Ma sɔu i ma mà weio. Zaa doũpiwa ma laasookè yãɔwa dasi, at̄esa Isa paaliwa yã pɔ sulati siiõ ḡi.

Lua Gawide, Lua Gbãapiide a we gbě́nazĩnao s̄asã, aaiɔ dile wà Isa Masihu p̄aliwa, tó wi aà paliwaεoa? Lua a yã bee taa keo. Tó Lua yei yãa, aà z̄ɔke kà aà Isa Masihu sé, kási ao yãe dau siua gb̄ee v̄io. Tó Lua s̄iana ùle gbě́nazĩnaone, ài kpele a ei? Asa aapiá s̄ianaε.

Ma dɔɔ pɔ lé Isa gaa n̄ aà taa luabeo yã s̄i. Bee lé me, Isa b̄o gauε. Z̄iewa má d̄̄ sa wásawasa ké Kulaani lé s̄iana ulemeeε. Ma gi male gé wetei, ã ma sulati 19 dɔɔ 34 s̄e. Isa Masihu, za aà nef̄enengɔɔ aà kua a wulek̄ii, ãme yãe bee ò à m̄e: Máo aafiae za ma igɔɔ e ma gagɔɔ n̄ ma vugɔɔo.

Wa zeò ké a aafia za a igɔɔ́ n̄ a vugɔɔɔ, āma aà gagɔɔ bàasi, asa wi ze n̄ aà gaaoo. A de landõ dɔɔpi zeò asii guu ké wà Yesu dèe, ɔ̀ à èa b̀ gau. Ma yãpi sì.

A mɔ soolode guu ma yãɔ d̄̀ dasi. Kua go'ilena guu mado n̄ ma Kulaanio má d̄̀ ké:

- zia'ea yã ku Kulaani guuo
- Kulaani zè n̄ Bibeli yãɔ
- Yesu Kilisi de ānabi k̄niɔla, Masihue, Lua Zĩnae, Maliama nee, Nisĩna pɔ̀ b̀ Lua k̄iie, Lua Yãe, Lua asiidõnaɔ doe, ɔ̀me gawide ũ tɔɔle la n̄ luabeo.

Beewa ɔ̀ ma zeò gbẽzã ké wà Isa pàliwae.

Gbẽe b̀ m̀a

Ma yã dasipio d̄̀a gbea, mi d̄̀ lá má ke loo. Mi yõ bebeawa, āma mili f̄̀o. Mili f̄̀ ma pɔ̀blèo. Ma ḡ̀ ɔ̀fɛɛnnɔ̀, ké má d̄̀ mi zia'ea zé e yãao yãi. Ɔ̀ zĩewa oosi ma m̀e: Tó ȳ̀ae bee lé bɔ̀ Lua k̄iie, aà ɔ̀lɔmɛe wé n̄ wéo, i ɔ̀lɔmɛe lá má ke.

Oosi bee, ké ma ta kpéu, ma yã'ò n̄ Luao n̄ Diula yão, i ke n̄ Laalubu yãon loo. Má òè ma m̀e: Ma maeá limaũe. Gɔɔ pɔ̀ má kuaanɔ̀, mi dɔaa lousisia guu. Ma mae d̄̀aunaɔ̀ piiá limaũɔ̀ne. Limaũ nen ma ũ. Má f̄̀ bɔ̀ ɛfaa zéuo.

Ma a kpé filia dè, ɔ̀ kãndo gupù ma kpépi guu. Gbẽe gè we. Vĩa ma kũ gĩa, āma a gbea gbépi kua we vĩa lé ma kũ loo. Gbépi

sòmazi, ò à ɔdà ma gāu ɔplaa oi. Yāpi lé kemεε lan nana yāwae. Ké à yā'òmanɔ, ò kāndo gu èa siakù

Ma gbépi wèele ma kpéu gupiiu, āma mi aà eo. Ma bɔ ma ge gbalè ma kpé saedezi, a de busu pɔ wì me Danemaaki gbé ũe. À bɔ a kpé guu n iwεo, aà wé kè tēe lan wē lé gbé dεwa, ò a òmεε: Īana lé kama yà? Àkea n mɔ ma kīi zaaε bee taawai? Ké ma awakpàè, ma εa ma ta ma kpéu. Gwā bee i i gē ma wéuo, asa gbépi bɔaa yā dia maamaaε.

A gu sìa dɔa oosi, pɔblea n lousisiao gbea, ma εa ma yā doūpi gbèa Luawa. Ma a Kulaani sè, ò male sulati yasiū kyoke. Má dō ké ma Lua lè má gwàεo. Amɔle tó wà Lua lè wàle gwa, i ɔlɔné lá a dεε.

Kulaani tekūa

Male kyoke, ò kāndo ma su ma teyɔ è di ma Kulaani lá ɔplaawa. E màɔ gbāle, ma εa ma teyɔ pāle è taalapiwa lɔ. Teyɔ men plapiɔ lé ma Kulaani kpasa. Bee gbea teyɔpiɔ dasikū. Má zōlea ma wulekīi, má gbakolokpaa, ma kpe naa gīwa. Ma Kulaani tesè ma ɔzī, àle tekū. Ma wesè ma musu gwà. Má è ma kpé bala ku a gbεu. I ke mi luabεpuana eo, ma kpé balae. Makīi ò teyɔpiɔ b̀̀ui?

Vīa ma kū, āma i ke mazīa aafia yāi no. Vīa ma kū ké εfaao lousisi zé taala gbāsīsaid pɔ má kūa ma ɔzī mé lé tekū yāi. Taala pɔ lé gbéɔ dɔdɔ dūniau gbēɔn ɔaasɔsɔo lεε ɔaasɔo, taala

Ɔɔ tò wà Kodivuaa gbě̀ kpaalekè lee pla, lee do lé a naaike, mé lé gē zéa suele ũ màa.

Gɔɔ Ɔɔ male e tépi a na ma ɔwae, Kulaanipi tékù pii kò, baa n Kulaanipi lakpe kaasiikeo. Túfu mé gò ka ma ɔu. Zí bee vĩa ma kũ maamaae. Zaa má ku vĩa i ma kũ yãa beewao. Yã beeɔ pii kè miniti baakwie. Ma gɔ zõlea we, i i gē ma wéuo e gu gè d̀ò.

Ma ke gwãasín siiõe, mi i'oo, ké mio itēke yāi. Āma a gɔɔ ɔɔode, mi f̃ ma giè loo. Ma gē n izõo. A gu dɔa ma vu gbẽzã f́ofofoe. Ipi guu ma nanae ò. Ma gbẽzõe è à m̀ zè ma ae. Aa wéó lé teke lan kee filiawa. Gupuapi biia õ gbépi lé mɔa. Vĩa ma kũ, vĩapi ma kũ maamaae, āma kãndo vĩapi lé ma kũ loo, ma gɔ wɔode ũ. Õ ma bɔ n táo, male gé dai gõepile. Gɔɔ Ɔɔ ma ɔukè mà ɔkãwà, õ à zè, õ male aà gbɛa aà tói. À gi a tó oimee. À nà Efaaɔ lousisiyão oameewa gòò, àle me: La'ilaha ilalahu, Muhamadu lasulu la. Õ à b̀ zã kpekpe, à gèle kãndo gòò. Ma gbâlè, ma vu kpakpa, wekĩ gòò õ má d̀ ké Ɔe gè ma guu, a gbãa de Ɔɔ Ɔɔ ku gbépi guua.

Zĩkea guu kɔɔ ma me weeae. Àle kemee yãe lile ma meu. Ma me weea. Õ ma yão èa lé su a dɔɔwa. Āma yã Ɔɔ ma lepio guu pii, à kũ sa ma ze n yãeoe.

Má è ké zia'ea yã ku Kulaani guuo, mé Ataula n Ingilao de taala Ɔɔ b̀ Lua kĩiõ ũe. Ma ea má è lo ké Isa de ānabi kīniola, mé a sãae ṽio. Wà aà dè lipãakõawa. Má gbèa Luawa aà ɔlomee wé n wéó. Õ Lua tò gbēe i bɔ mɔa siana wé n wéó,

Kulaani tekù ma ɔzĩ. Bee gbea nana guu sa, gbé pɔ má è à gèzɛa kãndopiá Efaa zé baleaũee.

Ma mɔ swaaɔ kè go'ilena guu lɔ, ma zĩ lé kà. Ma a pɔɔ sèle pii, male tá Kokodi, ɔ ma ge wekpalei misiɔnɛɛ pɔ wa faaibò yãazi, ma gbēna zi Gãna gbé sabai. Mi yãpãle e mà oèò, ma mè, ma mɔ zɛi n̄ Yesu Kilisioe.

Ɔ wa wabikè Luawa sãnu. Ma wabikea Luawa sēia pɔ má kè n̄ nɔsemendoon we, má d̄ kè ma yã'ò n̄ Luao. Ma a duunaɔ ò Luae. Ma gɔ n̄ pɔnao. Yãpiá yãbɔnsaɛɛ.

Ké ma bɔ we, ma ge Kokodi posukpe kii. Senegali ãmbaao yiakpe sae, we ma zeu kãndo kùsu, má a yã d̄o, ké ma laai sù Isawa miɔmiɔ yãie. Ma a wé kùaa, má è ma duunaɔ lé gè zéa lan s̄nimaawa bìoo - gwãas̄ina ɔwãk̄iio, ma gbãsikea duunaɔ, ma aizeena pɔ aai ɔa gale suò sisiao n̄ ma duun pãleo.

Beewa ma duun dasipio gèzɛa miniti pla taa. Ké ma a wé wè, má è wa liaamazi. Senegali maezɔɔ pɔ yãpi daalea e a mideawa è lé ma la à mè: Akea ni? Yã pɔ má è má òèn ke, ma mè: Yesue. Gbēe i yãe mao, ɔ ma gèzɛa. Maepi lé o gbé pɔ ku weɔne: Seasai gbépi aɔ ãande ũe. Mapi, má d̄ kè Yesu Kilisi ku ma s̄ guu kò, aapi mé lé ma gba pɔna pɔ gè oaa.

Ma gbé Efaa

Pɔna pɔ gè oaapi bɔk̄iio ɔ ma a bɔɔlekène ma seela gesenaɛ bee guu. N̄ è lá ma zɛ n̄ Kulaanio, baa n̄ yã kpaanla pɔ má è a

guu. N' è lá má ye ma mae lousisizezi à kè zài, āma ma Lua saaukè, ké à ma gba gbāa ma sīana pɔ ku Bibeli guu sī.

Ma gbé Efaa, kpelewa nýɔ kei?

Nýɔ te Kulaani yā pɔ wiliɔ dɔzi yà, ge nýɔ na gbé pɔ de sīana ũwae? Isa Masihu mé zia'ea seasai legbène sea za gbā e gɔɔpii.

Baa tó n tò wàle n sāsā yāpii guu, nsu wei gbēe n kē n zia'ea zéwao. Sīana, nsu naaikpa limaŭe ge Bookae yā'onewao, āma Kulaani sé, ní weeleke a guu nzīa n gwa. Ké wìɔ onɛ Abulai ge Musā ge Mēmuna ge Faati ge Bakali ge tó pāleɔ, nsu mɛ: Ké ma maeá Efaae yāi, ɔ máɔ dei a ũo. Laasooke n gwa tó Lua n suabà. Tó n ga gbā, nýɔ aizāna ea? Yā gbeaa pɔ kù n wen we.

N Kulaani kyokea guu nýɔ e seasai ké nýɔ zia'e n yāmaakeaɔ sabaie. Āma laasooke yɔɔ. N' dɔ nýɔ fɔ n yāmaa pɔ kà n aizāna e kea? Gɔɔ pɔ nle yāmaaɔ ke, n ea nle a vāieɔ ke à gè lé zɔ Luawae. Ayāmeto Kulaani i fɔ zia'ea yā'o seasaio.

Yā pɔ ku Kulaani mé de wiliɔ dɔ ũ. Bibeli sɔ, àle zé pɔ deŋla ɔlonéɛ, zé mendonapi ɔ Kulaani gueɔ èa zèò.

Nsu n n aizeɛ ge n beɛke gwao. Nsu to n gbéɔ yā vīa n kūo. N' n kua gwa. Yā pɔ gbia mé de n duunaɔ kēama ũ. Ānabi Isa ado mé a fɔ à n duunaɔ kēma. A suukennɔ, i n duunaɔ kēma, baa n duuna pɔ n kè za n nezīɔ. Má dɔ Kulaani mè, gbé pɔ té Isazio aɔ fua gbé pɔ aa gí aà naaikeiɔlae.

Ma gbé Efaa, kpelewa nýɔ kei?

Sema n te Isazi!